

ENRIC CRESPI

LA COMANDA

Diputació de Girona

G!rona Patronat de Turisme
Costa Brava Girona

Costa Brava
Pirineu de Girona

Nautilus
comunicació i cultura

Primera edició: març de 2013

© Enric Crespi i Mas, 2013

© d'aquesta edició: Nautilus Comunicació i Cultura, 2013

Nautilus Comunicació i Cultura
Passeig de la Generalitat 19, baixos - 17820 Banyoles
C/ Malats, 9, 1r 2a – 08030 Barcelona
Tel. (+34) 933 466 770
www.nautiluscomunicacio.com
nautilus@nautiluscomunicacio.com

Dipòsit legal: GI.132-2013

ISBN: 978-84-941019-0-8

Impressió:

Impremta Aubert

Polígon industrial Can Coromines - 17857 Sant Joan les Fonts (Girona)

Imprès a Catalunya

Disseny de la coberta: Miquel Rof..

Fotografia de l'autor: Ernest Bech

Reservats tots els drets. Queden rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, sota les sancions establertes a les lleis, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic.

Nota preliminar de l'autor

L'acció d'aquesta novel·la es desenvolupa al final del segle XIII. Tot i sent un relat de ficció, o per ser més precís de *ciència-ficció medieval* si se'm permet el terme, he procurat respectar, fins allà on m'ha estat possible, la cronologia dels fets històrics i la dels personatges reals. Així mateix, els costums, menjars i begudes, indumentària, mobiliari, mesures de temps, pes i longitud, etc., corresponen, amb tota l'exactitud possible, als de l'època.

Pel que fa a les armes ofensives i defensives, així com la seva utilització, matèria que té una gran importància en aquesta narració, com la tenia en la realitat, m'he basat en els meus propis coneixements i, molt especialment, en documents d'aquell període de la Història. En aquest sentit, l'extraordinària obra *L'arnès del cavaller. Armes i armadures medievals catalanes* del Dr. Martí de Riquer m'ha estat d'un ajut inestimable.

Respecte als topònims, noms de poblacions, rius, muntanyes, etc., he utilitzat els actuals per facilitar al lector la identificació de cada lloc i evitar-li la molèstia de continuades notes a peu de pàgina. També haig de dir que en alguns casos no he pogut, o sabut, esbrinar amb exactitud la denominació que en el segle XIII, i concretament a les seves darreries, s'aplicava a certs llocs, cosa que m'hauria impedit unificar la nomenclatura medieval.

I finalment agraeixo al lector la seva benevolència pel que fa a les llicències, no excessives, que m'he pres en benefici de la narració.

Així doncs, bon viatge pel túnel del temps. Benvinguts a l'obscura, aspra, contradictòria, violenta, misteriosa... però sempre fascinant Catalunya del segle XIII.

Enric Crespi i Mas

Per a Vicky, la meva esposa, i Isolda i Enric-Sigfrid, els meus fills

«Considerar la Terra com l'únic món poblat en l'espai infinit és tan absurd com asseverar que en un camp sembrat de blat només germinarà un sol gra.»

Metrodor de Quios (segle IV aC)

*«Si el dubte nia en el veïnatge del cor, haurà de néixer amargor a l'ànima.
Si s'uneixen, com els dos colors de la garsa, el valor intrèpid de l'home i el seu contrari, tot serà alhora laudable i deshonrós.
Qui dubta pot estar content, car el cel i l'infern formaran part d'ell.
L'inconstant està tenyit de negre i acaba en el negre color de l'infern.
En canvi, qui es regeix per la constància es guia pel lluminós color del cel.»*

Wolfram von Eschembach (c. 1170 – 1220)
Inici del llibre primer de *Parzival*

CAPÍTOL I

La comanda

Monestir de Sant Pere de Rodes, darrers dies de la tardor de l'any 1299

En sentir uns passos tous, lleugerament furtius, en Carolus va aixecar la vista amb desgana dels textos que estava traduint.

Fra Antoninus acabava d'entrar a la biblioteca i se li acostava amb un somris que volia ser amable, però que a en Carolus li recordava indefectiblement l'expressió d'un conill. Els severos hàbits negres benedictins del monjo contrastaven violentament amb la lluminositat de la biblioteca i els acolorits cassetons del sostre. L'Antoninus corresponia al perfecte model del monjo segons la tradició: baix, grassonet, ulls petits, galtes vermellones i una barba negra arrissada que li orlava la cara rodona com els raigs d'un sol bufador en les representacions populars.

–Perdoneu que us destorbi, bon germà –va dir fra Antoninus amb la seva veu aguda, una mica untuosa–, però el reverendíssim pare abat desitja veure-us.

–Bé, digueu-li que ja hi aniré.

Es tornà a abismar en el seu treball. L'altre va fer una tosseta.

–És que us vol veure ara.

En Carolus va reprimir un gest d'enuig.

–D'acord, d'acord, doncs si és tan urgent hi aniré ara mateix.

Es va aixecar de l'escriptori i s'allunyà amb passos ràpids, gairebé marcial.

L'Antoninus va pensar, un cop més, que en Carolus no semblava un frare. Era alt, prim, nerviüt, atlètic, tenia els ulls blaus i duia una barba rossa molt curta. «Per les seves venes deu córrer sang visigoda», es va dir el monjo. A més, de la seva persona se'n desprenia una noblesa, una forma de ser i comportar-se, que delataven un alt llinatge. Des que en Carolus va ingressar al monestir, d'això en feia tres anys, l'Antoninus va tenir sempre la sensació que ocultava alguna cosa, algun misteri, potser una vida anterior que volia oblidar o amagar. L'Antoninus no era gaire intel·ligent, però, en canvi, posseïa uns grans dots d'observació que li compensaven moltes mancances. S'havia fixat, per exemple, que quan en Carolus es referia a una espasa acostumava a anomenar-la «xirimberga» o «caramberga», i quan n'esmentava les parts, del mànec en deia «mantí» i de la fulla, «ferrussa». Aquests termes, segons

creia, eren més propis d'un soldat o d'un home d'armes que no pas d'un civil i, molt menys, d'un religiós. I, per si això no fos suficient, en Carolus va arribar al monestir quan ja tenia trenta-dos anys, ho havia comprovat, i no solament sabia llegir i escriure perfectament, sinó que també dominava les llengües clàssiques, llatí i grec, i coneixia el provençal, el francès, l'italià, el castellà... i Déu sabia quants idiomes més! On els devia haver après? Xafarder, va donar una llambregada als llibres i documents en què en Carolus estava treballant i li va semblar que realitzava una traducció del grec al llatí d'una obra de Plató. En veure la mirada severa de fra Benet, l'arxiver i bibliotecari, va fer una de les seves rialletes leporines, s'enretirà de l'escriptori d'en Carolus i, ronsejaire, es va posar a mirar per una de les finestres.

Havia contemplat tantes vegades aquella magnífica vista que ja se la sabia de cor, però mai no es cansava de veure-la. La muntanya, rocallosa i irregular, a trams coberta per petites vinyes, olivars i bosquets de pins, anava descendint fins, al lluny, tocar amb suavitat el mar. *Mare Nostrum*, va recordar l'Antoninus el nom que els antics romans donaven a la Mediterrània. L'aigua, de color blau grisós, estava encalmada i s'ondulava lleument al ritme de les llargues ones. A la dreta es corbava la petita badia del Port de la Selva, que alguns vells encara anomenaven Armi-rodas, en un dels seus extrems. Malgrat la boira matinal, que difuminava el paisatge, es podien veure al port algunes naus gronxant-se mandrosament. Un grup de pescadors, des d'aquella alçària semblaven formiguetes, embarcaven les xarxes. El fum que sortia de les xemeneies de les cases es barrejava amb la broma formant un sostre baix, gris i vaporós.

El frare sospirà complagut. D'aquell meravellós panorama n'emanava una pau i una quietud que reconfortaven i elevaven l'esperit.

—Sembla que esteu molt enfeinat aquest matí, gentil i laboriós germà —li va dir fra Benet amb sornegueria.

L'altre va tornar a fer la seva rialleta i amb desgana es va retirar.

En passar pel costat de l'escriptori d'en Carolus, l'Antoninus hi va tornar a pensar.

«Definitivament no sembla un frare, però...»

Mentre es perdia en tota mena d'elucubracions, cadascuna més esbojarrada, en Carolus havia sortit al claustre. En aquell moment, poc després de l'hora prima, hi feia força fred. No obstant això, va respirar amb delit l'aire gèlid. Una espessa boira semblava baixar del cim de la muntanya de Sant Salvador de Verdera, arrossegant-se entre matolls i bardisses, per anar a raure al claustre nou. Les arcades, les columnes, els magnífics capitells, la decorada cisterna... apareixien, doncs, esvaiïts, desdibuixats, com si els estigués contemplant a través d'un vidre entelat o un somni. Aquella atmosfera, màgica i silenciosa, el fascinava perquè, encara que fos per uns instants efimers, descreditava la trista i lletja realitat i totes les xacres que comportava.

Una deliciosa aroma de pa acabat de fer el va treure del seu somieig. Provenia de la cuina, a l'altre extrem del claustre.

Les habitacions i el despatx de l'abat estaven situades al costat de la sala capitular, prop de la biblioteca. Només va haver de fer, doncs, unes quantes passes per ser-hi. Va trucar a la gruixuda porta de roure i una veu potent el convidà a passar.

L'abat Ramon de Pont era ben diferent del seu antecessor, Dalmau. Si aquell era la perfecta plasmació del proverbial sant baró: llarga barba blanca, eixut, mirada comprensiva i dolç parlar, persona d'oració i meditació; Ramon de Pont n'era tot el contrari: alt, corpulent, amb una hirsuta barba roja que semblava feta de filferros, nerviós i vital. Tot en ell denotava l'home d'acció, molt allunyat de la vida contemplativa. L'abat, efectivament, se sentia més proper a les qüestions polítiques, diplomàtiques o econòmiques que no pas a les espirituals. El seu tarannà mundà i obert havia donat pàbul que males llengües, que n'hi ha a tot arreu, fins i tot en els monestirs, murmuressin que tenia una amant, molt jove, al poblet de Santa Creu, molt a prop de l'abadia. Segons aquestes enraonies, feia entrar de nit la noia a la seva residència mitjançant un conducte secret que només coneixien els abats. L'existència i l'emplaçament d'aquest passadís se l'haurien anat passant l'un a l'altre en el moment del seu relleu. A en Carolus tots aquells comareigs, fossin veritat o no, tant li feien. «Allà cadascú amb la seva consciència –pensava–, jo en tinc de sobres amb la meva.»

–Ah, germà Carolus –va dir l'abat a tall de salutació–. Passeu i seieu aquí, a la vora del foc. Fa molt fred aquesta matinada.

En Carolus es va acomodar en un escó, davant de la llar de foc on cremaven uns ceps, i va atansar les mans glaçades a les flames. L'abat es va aixecar amb deferència de l'escriptori i va seure al seu costat.

–Us he fet venir perquè vull fer-vos una comanda, una comanda molt important, almenys per a mi.

–Estic a la vostra disposició, reverendíssim pare.

–Ja sabeu que vós en privat us podeu estalviar el tractament. Bé, com ja deveu saber, ahir vaig tornar de Girona, on he passat tres dies com a hoste del bisbe d'aquelles terres, el meu bon amic Bernat de Vilamarí. –En Carolus va assentir amb el cap. Coneixia l'amistat entre aquells dos homes.– El darrer dia, mentre sopàvem –va somriure–, molt bé per cert, em va demanar un favor i jo no m'hi vaig negar. El bisbe estava molt amoïnada per raó d'uns estranys successos que havien arribat al seu coneixement. Pel que sembla, al poblet de Vallfogona, prop de Ripoll, s'han produït uns fets estranys que la gent del lloc atribueix a causes sobrenaturals. Alguns testimonis han declarat que havien vist àngels, o algun altre ésser diví, enmig d'unes llums celestials que, segons manifesten, «no podien ser d'aquest món». D'altres afirmen que també es va veure una estranya llum al cel, que brillava aterridora en plena nit. Tampoc no falten, és clar, els que asseguruen que tot allò eren criatures malignes, dimonis, esperits dels boscos, manifestacions de l'infern... Bé, encara que aquell territori no sigui de la jurisdicció del meu amic, ja que pertany al bisbat de Vic, ell vol saber de primera mà què hi passa. Els rumors corren més que el vent i molts dels seus feligresos ja se n'han assabentat. Es parla, es murmura, les coses es deformen... Ja m'enteneu. D'altra banda, vós sabeu tan bé com jo que aquests tipus de manifestacions poden ser també fruit del Maligne, de la bruixeria o algun tipus de ritual blasfem o satànic. També sembla que alguns interpreten les coses de forma més apocalíptica i afirmen que Déu ens ha abandonat i ha deixat pas a Llucifer i els seus sequaços. En alguns llogarrets de terra endins s'han ressuscitat antigues creences, vells ritus pagans. Estem a punt d'acabar el segle i sempre que això passa acostumen a donar-se fets extraordinaris i tot tipus de prodigis que, per desgràcia, solen procedir més de l'avern que no pas del cel. El bisbe no es vol

immiscir en la jurisdicció del de Vic i em va demanar que m'ocupés, d'una manera molt discreta, d'esbrinar què és exactament el que està succeint a Vallfogona. Us encarrego, doncs, que us desplaceu a aquella localitat, investigueu a fons els fets, esbrineu el misteri i me'n lliureu una memòria que passaré al meu amic.

En Carolus va romandre uns instants en silenci mentre meditava sobre el que acabava d'escoltar, després va preguntar:

–S'ha produït alguna mena de miracle? Alguna curació?

–No que se sàpiga.

–Algun tipus de revelació? L'aparició o aparicions van parlar o fer alguna mena de manifestació verbal?

–Sembla que no. Només es van sentir estranys sorolls. Però tot això és el que heu d'esclarir.

–Una altra pregunta, si me la permeteu: per què m'heu triat a mi? Al monestir hi ha germans més experimentats que jo en aquest tipus de coses...

–Perquè de tots els meus monjos vós sou el més culte, el més llegit i, sobretot –l'abat va somriure–, el més pragmàtic i lògic, com el vostre estimat Plató. Aquesta missió requereix més la fredor de la raó que no pas l'escalfor del cor o la fe fanàtica, vet-ho aquí. Sou, doncs, la persona ideal. Puc comptar amb vós?

–Certament, pare. Quan voleu que marxi?

–Demà mateix en trencar l'alba, però no anireu sol. –L'abat va continuar ràpidament, anticipant-se a la pregunta d'en Carolus.– Sabeu tan bé com jo que en els temps que corren és molt perillós anar tot sol per aquests mons de Déu, i més en el cas d'un pobre frare indefens. –En sentir aquestes paraules en Carolus esbossà un fugaç somris.– Un home de confiança del bisbe us acompanyarà.

–Quina mena d'home?

–Un home d'armes, un soldat... no ho sé ben bé. Està acostumat a resoldre tot tipus de... problemes. Ell us guiarà i us protegirà de qualsevol perill. Es diu Perot Romaní i sembla que el bisbe el té en molt alta estima. Demà, quan baixeu a Vilajuïga, us estarà esperant.

–Molt bé, pare. Alguna recomanació final?

–Crec que us podria ser útil, si més no, documentar-vos sobre estranys fenòmens com el que ens ocupa. Crec que a la biblioteca hi trobareu antecedents. Parleu amb fra Benet, ell us orientarà.

–Gràcies, així ho faré.

L'abat es va aixecar de l'escó.

–Molt bé. Teniu tot el dia per tal de preparar-vos. Avui esteu dispensat d'assistir als oficis reglamentaris. Aneu a les quadres i trieu el cavall que vulgueu. –Va obrir un calaix de l'escriptori i n'extragué una bossa de cuiro i dues cartes, una segellada i l'altra oberta.– Teniu, necessitareu diners, per bé que en Perot també en durà. –Somrigué.– La vostra missió està molt ben finançada. Aquí hi ha alguns barbots, xamburgos i monedes de billó ric i pobre. –Després l'abat li lliurà la carta segellada.–

Si passeu per Castellfollit de la Roca, que us vindrà de camí, pregunteu per Osees el Convers i doneu-li aquesta missiva. És un bon amic meu i un home molt assabentat de tot, com correspon a un bon mercader. Els seus consells potser us seran útils per a la vostra missió. Aquesta altra carta la podeu mostrar a qui us convingui. És un document que us acredita com a enviat meu i del bisbe de Girona. El vostre company de viatge en durà una d'igual. Res més, que Déu us guiï i us il·lumini, bon germà.

En Carolus desà la bossa i les cartes i tornà a sortir al fred del claustre. Va seure a la balustrada, que separava el corredor del pati, per pensar sobre el que li havia dit l'abat.

La boirina s'estava escampant. Un sol pàl·lid començava a insinuar-se. Al cim de la muntanya la silueta del castell de Sant Salvador ja era visible, per bé que resultava fantasmagòrica embolcallada per la bruma. No es veia encesa la gran teiera de la torre major, això significava que no hi havia perill d'incursions de pirates o saquejadors.

En aquells moments, en Carolus no sabia si la comanda el satisfia o no, però, en qualsevol cas, li permetria sortir «al món». Feia molts mesos que no havia traspassat la porta del monestir, capficat en les traduccions dels clàssics grecs i les seves pròpies reflexions, i li venia de gust canviar d'aires. També sentia curiositat respecte a aquell Perot Romaní que el «defensaria de qualsevol perill». Així mateix li havia cridat l'atenció que l'abat tingués amistat amb un jueu, per més convers que fos.

Decidí que el millor era deixar-se de càbales i, tal com li havia dit el seu superior, preparar-se per al viatge. Però abans, seguint la recomanació, passaria per la biblioteca per tal de consultar llibres que recollissin fets extraordinaris i prodigis semblants als que li havia descrit l'abat. Estava d'acord amb ell que no li faria cap nosa disposar de la màxima informació possible sobre aquelles qüestions, que, tot sigui dit, fins llavors no li havien cridat gaire l'atenció.

Fra Benet, el bibliotecari, el va ajudar complagut i poca estona després en Carolus tenia sobre el seu escriptori diversos volums i documents.

De bell antuvi havia descartat, i fra Benet estava d'acord amb la tria, els llibres relacionats amb la bruixeria, màgia i encanteris, molt nombrosos a la biblioteca. Òbviament en Carolus creia en Déu i el dimoni, però sobre la bruixeria, l'existència real de bruixes i bruixots, en tenia seriosos dubtes. La creença en aquests éssers poderosos i malignes l'atribuïa més aviat a la incultura i superstició del populatxo que no pas a la realitat objectiva. Li costava comprendre per què l'Església hi donava tanta importància i, fins i tot, moltes vegades semblava que atíes aquestes creences. Potser aquest fet responia a foscos interessos que se li escapaven, per bé que podia intuir-los: fomentar l'obscurantisme, la por i el recel sempre havia beneficiat els propòsits de Roma. D'altra banda, les característiques del fenomen de Vallfogona descrites per l'abat no s'ajustaven a les manifestacions tradicionals de la bruixeria.

Així doncs, va començar a fullejar els textos que finalment havia seleccionat.

La *Historia francorum* de sant Gregori de Tours deia que l'any vuit-cents cinquantes, a diferents llocs de França, s'havia vist a la nit una gran llum espectral que es movia a través del cel descrivint una llarga trajectòria rectilínia. Al cap d'una bona estona la visió va desaparèixer.

També la *Historia ecclesiastica gentis anglorum*, escrita ni més ni menys que per sant Beda el Venerable, benedictí de l'abadia de Wearmouth, explicava una cosa

semblant: l'any sis-cents seixanta-quatre un grup de monjos del monestir de Barkong, prop del riu Tàmesi, estaven pregant a la capella. Llavors van sentir un estrany soroll, com el xiulet del vent, que venia de dalt. Sortiren a l'exterior i van veure astorats una llum que baixava del cel, potser com a resposta a les seves pregàries, segons comentava el cronista. Pocs instants després, la lluminositat es tornà més intensa i grogosa, va fer algunes voltes sobre els estremitats freres fins que va ascendir cel amunt i es va perdre de vista.

Eginardus, secretari del gran Carlemany, deia en el seu llibre-diari que un dia de la primavera de l'any vuit-cents deu l'emperador es dirigia a Aquisgrà. Al capvespre, quan ja era prop de la ciutat, va ser sorprès per una gran llum rodona que baixava silenciosa del cel. De seguida, com si li fes un senyal, tal com va fer l'estrella de Betlem amb els reis mags, es va desplaçar lentament vers occident. El cavall del monarca, aterrit, s'encabrità i va desmuntar el genet, que resultà ferit.

En Carolus no sabia si donar crèdit a aquelles històries tan fantàstiques. Però, cada cop més interessat, va continuar llegint.

El bisbe Agobardus afirmava que als afores de Lió va ser vist un estrany vaixell volador envoltat d'una gran quantitat de fum pestilent. La nau va anar baixant fins a posar-se a terra. Per una mena de porteta en van sortir quatre dimonis esperitats. La gentada que havia contemplat aquest prodigi semblà embogida i va intentar capturar aquells dimonis per destrossar-los. Els diables, després d'una accidentada persecució, aconseguiren fugir. Van ser buscats durant uns quants dies, però semblava que se'ls hagués empassat la terra, cosa que, tal com declarava Agobardus, és el que probablement va passar.

«En què quedem –va pensar en Carolus–, els dimonis vénen del cel o de sota terra? On és l'inforn?» Va moure el cap amb escepticisme i passà a la següent lectura.

Els Capitulars de l'emperador Lluís el Magnànim recollen la mateixa història, però deien que els quatre dimonis no eren tals, sinó tres homes i una dona que asseguraven haver estat a Magònia, on, segons aquells posseïts, el temps transcorria d'una manera diferent. Tots quatre van ser capturats, acusats de satanisme, condemnats i cruelment lapidats.

El frare va tornar a moure el cap. Quantes vegades la bogeria o determinades malalties havien estat confoses amb la possessió diabòlica? No obstant això, aquell nom de Magònia estava segur d'haver-lo sentit abans, li resultava familiar, encara que no recordava de què o d'on. Devia formar part de les moltes coses de la seva vida anterior que s'havia esforçat a oblidar. Per això no tenia gens de ganes d'entestar-s'hi ara.

Va continuar consultant la documentació.

Ara tenia davant seu un escrit que contradeia el que acabava de llegir: els quatre posseïts de Lió no van arribar a ser lapidats. En el darrer moment, el bisbe Agobardus va impedir-ho dictaminant que aquells desgraciats no estaven endimoniats ni eren *tempestaris*. En conseqüència, va ordenar que fossin alliberats. L'anònim autor del document afirmava que els quatre malaurats van morir poc després d'aquells fets a causa d'estranyes malalties que cap sanador no va poder identificar. En relació amb aquests esdeveniments, continuava el cronista, el bisbe va escriure una obra en llatí titulada *Contra insulsam vulgi opinionem de grandine et tonitruis*, que en Carolus va traduir immediatament com «Contra les nècies opinions de la plebs sobre la calamarsa i el tro».

El monjo va alçar la vista del manuscrit. Qui o què podien ser aquells *tempestaris*, el nom dels quals també li removia antics records ara oblidats? Eren anomenats així perquè tenien relació amb les tempestes, tal com semblava desprendre's del títol del llibre d'Agobardus? El nom de Magònia li va tornar al cap. En qualsevol cas, aquells misteris l'estaven fascinant. Com era possible que fins aleshores no n'hagués tingut notícia?

Un altre text feia esment a l'abadia de Byland. Aquí es deia que durant les festes de commemoració dels sants Simó i Judes la multitud va contemplar el que sens dubte era el presagi d'una gran catàstrofe: una immensa llum blavosa que canviava de forma, ara arrodonida, ara allargada, es va estar movent, amunt i avall, per sobre de la gent fins que es va allunyar com una fletxa i va desaparèixer de la seva vista.

També disposava d'un document que provenia del monestir germà de Sant Policarp de Rasés i relatava un cas força semblant al que l'abat li havia descrit.

Al petit i boscos poblet de Trevillac els veïns van veure una nit unes llums que es movien entre els arbres. Pensant que era algun ritual de bruixeria –sembla que n'hi havia precedents–, es van armar i es dirigiren vers les llumeneres. Quan ja hi eren molt a prop les resplendors van fugir ràpidament cap a l'interior del bosc, on es van perdre. No obstant això, molts dels presents van assegurar que havien tingut temps de veure àngels, mentre que d'altres afirmaven que eren esperits dels boscos o dimonis. El document, que volia ser molt precís, afegia que no hi havia cap cementiri prop del lloc dels fets, per tant les llums no podien ser foc follet. També puntualitzava que el sòl, cobert de fullaraca seca, sobre el qual s'havien vist les enigmàtiques llums no estava cremat, ni tan sols socarrimat.

En un altre volum, molt més modern, del mil dos-cents trenta-dos, titulat *Flores historiarum*, del benedictí Roger de Wendoven, es deia que l'any set-cents norantasis es van veure a Anglaterra dos globus que giraven sobre si mateixos al voltant del sol.

La següent peça de què disposava era un petit llibre, còpia d'un de molt més antic, segons fra Benet, de l'escriptor romà Lulius Obsequens. Es titulava *Lulii Obsequentis ab anno urbis conditae DV Prodigiorum liber*, que en Carolus traduí lliurement com: «Llibre dels prodigis de Lulius Obsequens, fet l'any cinc-cents cinquanta des de la fundació de la ciutat». El frare recordà que al calendari dels antics romans l'any zero era el de la fundació de la ciutat, és a dir de Roma, el set-cents cinquanta-tres abans del naixement de Crist. Per tant, l'obra original havia de ser de l'any dos-cents abans de l'era cristiana.

El llibre era una recopilació de setanta-dos fets extraordinaris, prodigiosos, com deia el títol de l'obra, que no tenien cap mena d'explicació.

En llegir-lo en Carolus es va tornar a trobar, entre altres moltes coses, amb estranyes llums al cel, que tenien forma de torxa o de *clypeus ardens*, es a dir «escut ardent», esferes de foc que pujaven i baixaven, visions de tres llunes i tres sols que donaven voltes, boles lluminoses que descendien fins a terra, éssers luminescents... i moltes més coses semblants.

El darrer document era un volum que contenia una còpia dels *Annales laurissenses* feta pocs anys abans. A la pàgina quaranta-quatre es deia que durant el setge de la ciutat cristiana de Sigisburg, l'any set-cents setanta-sis, a càrrec dels saxons, es

produí un gran prodigi: «Aparegué un manifest de la glòria de Déu sobre l'església que es trobava dins de la ciutadella. Es van veure com dos escuts vermellors i flamejants que planaven sobre la pròpia església.» Els saxons van interpretar aquest fet extraordinari com un senyal sobrenatural en favor dels cristians i van abandonar espaordits el setge.

Però el més curiós era que, junt amb el text, hi havia una il·lustració miniada, segurament també còpia de l'original, que representava un guerrer armat amb casc i cota llarga que, agenollat a terra i amb els braços enlaire, contemplava astorat un cercle, potser una esfera, amb petites rodonetes al seu voltant, com si fossin finestretes, que deixava al seu pas per damunt del guerrer un rastre flamejant.

En Carolus observà que el militar lluia sobre el pit la creu paté vermella pròpia dels templers. El frare arrufà les celles. Si els fets que es relaven havien succeït el segle vuit, era del tot impossible que haguessin pogut ser contemplats per un templer, ja que l'orde va ser fundat, si no l'enganyava la memòria, l'any mil cent vint-i-nou. Aquell anacronisme podia tractar-se d'una llicència del copista o, tal vegada, volia indicar que uns fets semblants també havien estat vistos per templers?

El monjo es va arronsar d'espatlles amb indiferència, davant d'aquella allau de fets extraordinaris i inexplicables, la qüestió no tenia gaire importància, per bé que no deixava de ser inquietant.

Això era tot. Mentre ajudava fra Benet a desar la documentació en Carolus pensava en el que havia llegit. Llums que es movien a través del cel o dels boscos, naus voladores, presagis de malastres, senyals, dimonis, àngels, esperits... Què significava tot allò? Li costava donar crèdit a totes aquelles històries, per bé que pensava que devien tenir una remota base real. Gairebé totes les històries fantàstiques, els mites i les llegendes en tenen. També creia, però, que l'abast de la raó humana és limitat i hi ha molts misteris que, per més que t'hi capfiquis, no tenen explicació. D'altra banda, però, la raó humana estava feta, precisament, per tractar d'esbrinar aquests misteris, per tractar d'entendre totes les coses, no per ignorar-les. Era una lluita gairebé tan punyent com la del Bé i el Mal.

En qualsevol cas, esperava que els fets de Vallfogona tinguessin una tranquil·litzadora explicació perfectament lògica i intel·ligible.

Es va dirigir a la seva cel·la i començà a fer l'equipatge. Mentre plegava la roba va trobar una copagorja, l'única arma que havia dut al monestir quan hi va ingressar. Instintivament la va desembeinar i contemplà la lluent fulla d'acer quasi hipnòticament, però de seguida la va deixar anar violentament, com si li cremés la mà. No, per a aquell viatge no necessitava armes, en cas de perill ja el protegiria aquell aguerrit Perot Romani.

Havent dinat, i seguint el suggeriment de l'abat, va anar a les quadres per tal de triar un bon cavall. Fra Guinardus, l'encarregat de les cavallerisses, el va ajudar a seleccionar un bon palafre. Finalment va escollir un cavall de tir criat a l'Empordà. Era un magnífic animal de rems potents, capa castanya i mirada intel·ligent.

—Heu fet una bona elecció—comentà en Guinardus—. És un animal ferm i dòcil, molt resistent als canvis climàtics i pot pasturar en qualsevol tipus de terreny. Vós hi enteneu en cavalls, germà.

—Té nom?

—I tant, tots en tenen. Aquest es diu Gringalet.

L'altre va fer una riallada.

—Com el del llegendari cavaller Gauvain de la Taula Rodona!

—Efectivament.

En Carolus acarona amb mà experta el coll de l'animal. Tenia una crinera llarga i rossenca.

—Tu i jo serem bons amics, oi, Gringalet? Espero que siguis tan valent i llest com el teu homònim. Fra Guinardus, me'l tindreu preparat per demà a trenc d'alba?

—Estarà a punt, ben raspallat, esmorzat i ensellat.

Aquella nit, mentre esperava la temuda arribada de la son, per les terribles pesantors que li comportava, en Carolus pensava en la missió que havia de dur a terme. Malgrat l'opinió de l'abat, no estava segur de ser la persona més adequada. En contra del seu tarannà racional va tenir un mal pressentiment. Intuïa que tindria serioses dificultats i es trobaria en situacions perilloses. Com a religiós que era, va pensar que potser aquell viatge era una prova, una més de les moltes que li havia enviat Déu. Però de seguida es va imposar el pensador lògic seguidor apassionat de Plató: quina necessitat tenia el Senyor de sotmetre'l a tan dures, i tantes vegades doloroses, proves si, mitjançant la seva omnisciència, ja sabia què faria, com respondria? Un cop més en Carolus es plantejà les preguntes que tan sovint l'angoixaven. Si, tal com pontificava l'Església, la Divina Providència ho preveu i proveeix tot, traça el destí i fixa el dia i l'hora de la mort de cadascú des del mateix moment del naixement, per què col·loca les seves criatures davant de tantes disjuntives que els obliguen a prendre decisions? Per què les enfronta amb el pecat si ja sap què faran de bell antuvi? Quina necessitat en té si ja coneix el que estan predestinades a fer? «Fem el que fem, no podem alterar el nostre destí —pensava en Carolus—. Cal, doncs, lluitar, sacrificar-se, patir, negar-se a si mateix?» Com en tantes ocasions similars, el monjo va intentar exorcitzar aquests pensaments mitjançant l'oració, però es va interrompre. Realment, Déu l'escoltava sempre que resava, sempre que li demanava ajut o inspiració? I, si ho feia, per què no li ho manifestava clarament, inequívocament? Quin sentit tenia el fet de permetre-li alimentar tants dubtes? «Per què calles, Senyor, per què sempre romans en silenci?» Sabia que plantejar aquelles preguntes era un pecat d'arrogància, fins i tot una blasfèmia, però estava segur que grans personatges, molt més importants que la seva humil persona, també se les feien amb idèntic resultat. Els camins del Senyor són inescrutables, deien els textos sagrats, però això no satisfia la praxi d'en Carolus. «No tens prou fe», es deia aleshores, però la idea de la predestinació el continuava angoixant. Potser, de tant en tant, en un moment de distracció de Déu, si és que es distreia, algú s'escapava del destí traçat i, com un presoner assedegat de llibertat, s'esmunyia per una esclatxa del mur que el tancava i sortia a la llum del lliure albir.

En aquest punt dels seus pensaments en Carolus s'adormí.

Com quasi cada nit el va assaltar el malson recurrent que tant temia: violència, foc, sang, crits, mort, horror...

Finalment, cobert de suor malgrat el fred imperant a la cel·la, va caure en un dens sopor.